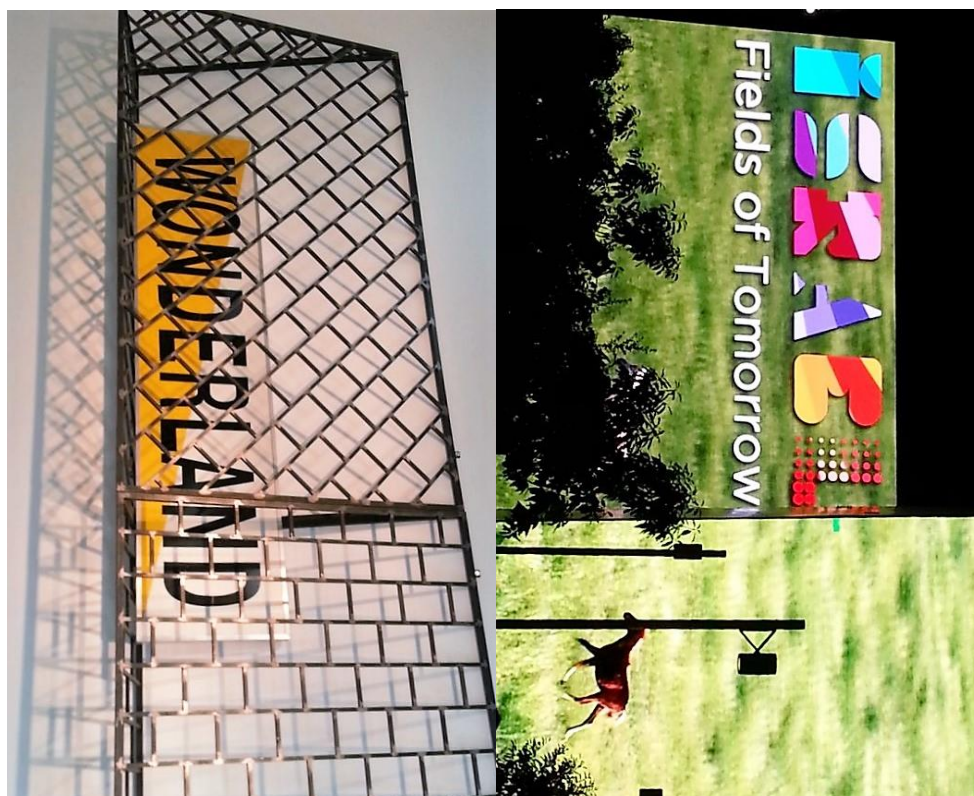

Israel
la
Veneția - Milano - Zürich

De Getta Neumann

[Biennale di Venezia](#). Mai 2015. [Pavilionul Israelian](#) se înfățișează de departe ca o stâncă cenușie, un bloc colțuros, o fortăreață stingheră. Pereții albi sunt căptușiți cu cauciucuri uzate, din care se ițesc sârme ruginite răzlețe - un înveliș rebarbativ de protecție și apărare. Parcă ar fi o vietate care se adună ghem, cu țepi neputincioși. Sticla transparentă din cavitațile pneurilor, hublouri în cuirasa fără noimă, trădează vulnerabilitatea adăpostului. Instalația artistului israelian Tsibi Geva, *Archeology of the Present* provoacă și incită la reflecții despre prezent, trecut și, implicit, viitor, tema expoziției internaționale din acest an fiind "All the World's Futures".

Sentimentul de instabilitate și de pericol nu dispare nici în interior. Cauciucurile din exterior, vizibile prin pereții de sticlă, ne amintesc că suntem într-un fel de adăpost. După gratii, în vitrine uriașe se îngrămădesc vechituri – obiecte demult scoase din uz, televizoare, aparate și biciclete ruginite, mărunțișuri din viața cotidiană de acum 50 de ani, inutile și jenante, conservate în ciuda bunului simț, din nevoia de a se crampona de trecut, de rădăcini iluzorii. Un perete este acoperit de obloane de diferite dimensiuni - nimic nu e mai trist decât o fereastră baricadată, fără deschidere. De după zăbrele lucește în lumina lividă a tuburilor de neon cuvântul *Wonderland*. *Wonderland* – Israelul miraculos înghesuit de primejdii, *Wonderland* – civilizația noastră occidentală sub spectrul diverselor amenințări.

Cu toate acestea, atmosfera nu mi s-a părut apăsătoare sau dezolantă și nu am părăsit instalația deprimată, răvășită, ci cu mai multe întrebări decât răspunsuri și cu idei noi care încolțeau în minte. Ba eram chiar mulțumită (ne cramponăm și noi de ce putem și ce avem;)) că prezența israeliană la cea mai prestigioasă expoziție internațională de artă din lume este la un înalt nivel artistic.

[Expo Milano 2015](#). Septembrie. Bâlci imens, 96 de țări și mari întreprinderi se întrec să-și facă reclamă. Buluc de lume la câteva pavilioane care au faima de a fi mai interesante decât altele. Stăm la coadă, mai schimbăm câte o vorbă cu necunoscuți. "Să mergeți neapărat la [Pavilionul Israelului](#) ! E foarte frumos!", spune unul, iar eu îi sorb cuvintele. "Înghețata e delicioasă la pavilionul israelian. Să nu mai vorbim de salate!" Uimire și încântare, căci nu e genul de fraze pe care-l găsești în mass media.

Este un pavilion original, informativ, colorat și simpatic. Nu exagerez. O suprafață verticală, un câmp în picioare, compus dintr-un patchwork de diferite nuanțe de verde, 70 m lungime, 12 m înălțime. Sunt "Fields of Tomorrow" cu culturi de porumb, grâu, orez, cu un sistem de irigație ultramodern, ecologic-economic. Alături de câmpia viitorului, defilează peisaje israeliene pe un ecran gigantic. Pe pragul expoziției te întâmpină, desigur virtual, actrița-starlet israeliană [Moran Atias](#), care ne prezintă în italiană, cu un surâs șarmant, inovațiile remarcabile ale tehnologiei israeliene, ca sistemul de irigație prin picurare sau roșiile cherry și câte și mai câte.

Pleci purtat pe aripile entuziasmului pentru o țară care există de abia de 67 de ani și a realizat minuni.

[Zürich Opernhaus](#). Octombrie. O seară de balet contemporan cu trei mari coreografi, printre care [Ohad Naharin](#) directorul artistic al celebrei *Israeli Batsheva Dance Company* și creatorul unui limbaj al dansului, numit de el Gaga. Luminile în sală sunt încă aprinse, publicul se foiește în așteptare. La un moment dat, unii dau vecinilor un ghiont: Ia te uită, un tip s-a rătăcit pe scenă. În câteva minute, omulețul în costum și cămașă albă a captat atenția tuturor. Face giumbușlucuri, sare, alunecă, tropăie, dansează, parcă din glumă, parcă din joacă, e elastic, alteori dislocat, un clown chaplinesc. Gaga. Spectatorii urmăresc amuzați, chichotesc, se distrează. După câteva secvențe din [Minus 16](#), printre care formidabila *Echad Mi Yodea*, <https://www.youtube.com/watch?v=NzA1MdcqeR0> finala este fulminantă. 20 de dansatori și dansatoare în costum coboară în sală și invită la dans 20 de doamne din primele rânduri. Pe scenă se dezlănțuie cheful, partenerile nu se lasă mai jos și se mișcă fără jenă, cu grație naturală. Cei peste 1000 de spectatori râd în hohote. Suntem toți Gaga, toți am vrea să ne mișcăm și să ne simțim Gaga. Rămânem cu un crâmpei de fericire în trup și suflet, cadoul coreografului israelian Ohad Naharin.

